

LÄRARHANDLEDNING

EN ROLIG HISTORIA DEL 1-6

Denna tv-serie om olika delar av vår historia är indelad i sex avsnitt som tar upp olika aspekter av historien.

- Tidens historia
- Kärlekens historia
- Smutsens historia
- Kommunikationens historia
- Modets historia
- Dödens historia

Till varje avsnitt finns det **Diskussionsfrågor** att ta upp före man tittar på själva filmen. Det finns sen **Arbetsblad** att jobba med efter filmerna för eleverna, självständigt eller i par/grupp.

Det finns även ett avsnitt med **Tips och Idéer** för fortsatt arbete utifrån filmen. Dessa tips är inte ämnesupplade utan mera som ett litet "smörgåsbord" att bli lite inspirerad av. Det finns även hänvisningar till en del hemsidor som kan underlätta det fortsatta arbetet.

Vi hoppas att ni får njutningsfyllda, lärorika och roliga stunder med En rolig historia!

Ur Lgr11:

Syfte:

"Undervisningen i ämnet historia ska syfta till att eleverna utvecklar såväl kunskaper om historiska sammanhang, som sin historiska bildning och sitt historiemedvetande. Detta innebär en insikt om att det förflutna präglar vår syn på nutiden och därmed uppfattningen om framtiden. Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla kunskaper om historiska förhållanden, historiska begrepp och metoder och om hur historia kan användas för olika syften."

"Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att tillägna sig en historisk referensram och en fördjupad förståelse för nutiden. De ska också få möjlighet att utveckla en kronologisk överblick över hur kvinnor och män genom tiderna har skapat och förändrat samhällen och kulturer"

"Undervisningen ska stimulera elevernas nyfikenhet på historia..."

I. TIDENS HISTORIA

DISKUSSIONSFRÅGOR

- Vad innebär ordet TID?
- Vilken nytta har man av att kunna mäta tid?
- Hur mätte man tid förr i tiden när man inte hade någon klocka?
(före filmen – efter filmen)
- Är tidsuppfattning annorlunda för oss idag är för de som levde på järnålder?
- Är tidsuppfattning annorlunda för oss idag än för de som levde på medeltiden?
- Varför anser vi idag att tid är så viktigt?
- Hur tror du att man kommer mäta tiden i framtiden?
- Det finns många olika talesätt som har med tid att göra till exempel "tiden läker alla sår", "kommer tid kommer råd", "tid är pengar", "tiderna förändras – och vi med dem". Vad menar man med talesätten?
- Kan du fler talesätt om tid?

Efter att ni har sett avsnittet finns det **ARBETSBLAD** till eleverna att arbeta med, enskilt eller i par/grupp.

LITE TIPS OCH IDÉER

- Gör en resa i tiden. Arbeta med tidszonerna över världen. Hur kommer det sig att klockan är olika mycket i London och till exempel Stockholm?
- Prova på andra sätt att mäta tid på än med hjälp av en klocka. Hur många olika sätt som fungerar kan ni komma på? Kan ni få dem att fungera i verkligheten också?
- Bygg ert eget solur – ett spännande sätt att mäta tid utan att titta på klockan. Ni behöver en trästav/pinne, en tesked, ett snöre och ett papper.
 1. *Knyt fast ett snöre i toppen av staven/pinnen.*
 2. *Slå sedan ner staven i marken så att den står stadigt.*
 3. *Knyt fast andra änden av snöret i skeden och tryck ner den en stavlängd bort.*
 4. *Kolla vad klockan är och skriv närmaste heltimme på ett papper och lägg det där skuggan av snöret faller. Lägg en sten eller något annat tungt på om det är blåst.*
 5. *Kontrollera sedan hur långt skuggan har flyttat sig på en timme. På samma avstånd lägger ni nu en lapp för varje timme och skriver siffran på.*
 6. *Ert solur är nu klart att visa tiden!*eller gå in på <http://www.ungafakta.se/pyssel/skapa/solur/>
- Om ni vill arbeta mer med det historiska perspektivet på tid så kan ni titta på bland annat följande hemsidor för mer information:
<http://varldenshistoria.se/kw/tidmatning>
http://sv.wikipedia.org/wiki/Tidm%C3%A4tningens_historia
<http://www.nist.gov/pml/general/time/index.cfm> (på engelska)
<http://nrich.maths.org/6070> (på engelska)

Angående tid -
man lär så länge
man lever

2. KÄRLEKENS HISTORIA

DISKUSSIONSFRÅGOR

- Vad är kärlek?
- Hur känns det att bli kär/förälskad?
- Kändes det likadant för 1000 år sen tror du?
- Känner du till några kända kärlekspar?
- Vilka kärleksfilmer har du sett? Hur är ofta en kärleksfilm uppbyggd? Finns det gemensamma drag i de olika filmerna?
- Tror du att man värdesatte kärlek lika mycket för 1000 år sen som man gör idag? Varför? Varför inte?

Efter att ni har sett avsnittet finns det **ARBETSBLAD** till eleverna att arbeta med, enskilt eller i par/grupp.

TIPS OCH IDÉER

- Samla kärleksord gemensamt. Bygg dikter runt dem.
- Läs en kärleksdikt gemensamt till exempel Maria Wines
*"Knappt har jag hunnit att bygga ditt namn
med strandens vita små stenar
innan havets tidlösa vågor har sköljt bort det.
Kunde jag blott lika lätt
riva ditt namn ur mitt hjärta..."*

Vad får du för inre bilder när du läser den dikten? Vilka känslor finns med i dikten? Med inspiration av dikten kan ni skriva kärleksbrev. Ge dem en gemensam överskrift som till exempel "Från Pelle till Stina"/ "Från Stina till Pelle" så behöver ingen elev känna att det handlar om dem själva...

- Ta reda på hur "Jag älskar dig" sägs på så många olika språk som möjligt.
- Låt alla välja varsin engelsk sång/låt som handlar om kärlek. Uppgiften blir att översätta den. Tolka vad den egentligen handlar om, vilken typ av kärlek, vilka ord är de viktiga i texten, vilken känsla får man när man lyssnar på sången, varför valdes just den sången osv. Man kan sen rita en bild som passar till sången i fråga.
- Skriv texter om kända kärlekspar genom tiderna, koppla dem till tidslinjen. Blir deras kärlekshistorier annorlunda beroende av vilken historisk tid de lever i?
- Läs kärleksnoveller – gör textanalyser.

Här finns några nätadresser som handlar om kärlek genom tiderna:

<http://www.so-rummet.se/kategorier/historia/historiska-teman/historia-om-relationer-karlek-och-sex>

<http://www.peterenglund.com/textarkiv/lovehist.htm>

<http://www.rfsl.se/halsa/?p=4010> (Hur man säger "Jag älskar dig" på 83 språk)

3. SMUTSENS HISTORIA

DISKUSSIONSFRÅGOR

- Vad innebär ordet smuts för dig?
- Vad innebär ordet hygien för dig?
- Hur tror du att man såg på smuts/hygien på medeltiden?
- Innebär ordet smuts samma sak idag som för 500 år sen?
- Vad är skillnaden? Varför?
- Vad är skillnaden på innebörden av ordet hygien idag och för 500 år sen tror du?
- Varför är det viktigt med god hygien?
- Varför luktar det som är väldigt smutsigt ofta ganska illa?
- Vad vet du om bakterier?

Efter att ni har sett avsnittet finns det **ARBETSBLAD** till eleverna att arbeta med, enskilt eller i par/grupp.

TIPS OCH IDÉER

- Vad händer med våra sopor idag? Vem tar hand om dem? Hur hanteras de osv. Ta reda på hur det går till.
- Besök, om ni har möjlighet, en sopstation.
- Varför återvinner vi alla möjliga saker nu för tiden? Vilka fördelar/nackdelar finns det med återvinning?
- Samla på torrt skräp under några dagar. Bygg en skulptur av allt material.
- Vattenreningsverk - hur fungerar ett sådant? Läs, besök, gör en utställning.
- Hur har toaletten sett ut genom tiderna? Ta reda på och koppla det till tidslinjen.
- En bra hemsida om vattenrening etc. gjord speciellt för barn, där det även finns material att beställa för skolor: <http://www.stockholmvatten.se/Skolan/Skola-Start/>
- Hur många olika återvinningstips kan ni komma på tillsammans? Titta på hemsidan för "Håll Sverige rent" <http://www.hsr.se/fakta/atervinning-nagra-tips>
- Har ni lappar på skolan? Använd dem, titta noga på detaljer, rita av, gör en utställning av "miniatyr blir stort".
- Gör en gemensam förstoring i klassen. Dela in en bild (helst svartvit) i lika många delar som det finns elever (det underlättar om du kan göra jämna rutor). Varje elev förstorar sin egen del till en stor bild med givna mått till exempel 20cmx20cm. Sätt ihop alla elevernas bilder till en enda stor bild. Nästan som att ha sett bilden som genom ett mikroskop - med lite fantasi!
- Bakterier är otroligt vackra i förstoring. Hitta olika bilder på nätet. Måla av bakterier. Låt sen fantasin flöda och skapa egna bakterier.

4. KOMMUNIKATIONENS HISTORIA

DISKUSSIONSFRÅGOR

- Vilka olika sätt finns det att kommunicera på?
- Vad innebär det att kommunicera?
- Hur många olika sorters alfabet kan ni komma på tillsammans?
- Varför är det så viktigt att kunna kommunicera?
- Hur gjorde man förr i tiden när man inte kunde ringa eller skicka sms till varandra?
- Hur kommunicerar man med varandra om man är blind? Döv? Dövblind? Stum?
- I filmen tar de upp ordet *emigrera*. Vad betyder det?
- Kommunikation är ju inte enbart att vara i kontakt med varandra, utan även hur man tar sig fram från en punkt till en annan med hjälp av olika kommunikationsmedel. Vilka olika kommunikationsmedel kan du komma på? Vilka är viktigast? Varför?

Efter att ni har sett avsnittet finns det **ARBETSBLAD** till eleverna att arbeta med, enskilt eller i par/grupp.

TIPS OCH IDÉER

- Bygg egna burktelefoner. Prata om ljudvågor och hur det kommer sig att man hör så pass tydligt i en så enkel konstruktion som just burktelefoner. En bra och enkel instruktionsfilm på youtube hittar du här:
<http://www.youtube.com/watch?v=07ryrCm5-l4>
- Hur många olika alfabet kan ni hitta om ni söker på internet, uppslagsböcker etc. Gör en alfabetsbok. Koppla alfabeterna till tidslinjen för att se hur de utvecklats genom århundraden. Se om ni kan skriva en och samma mening med de olika alfabeterna.
- Esperanto - ett nytt skapat språk <http://www.esperanto.se/> Varför har man skapat ett nytt gemensamt språk för hela världen? Vad är positivt med den tanken? Vad är negativt?
- Bygg en egen grottvägg och gör klassens egna Lascaux-grottmålning. Tillverka egna färger utifrån det man kan hitta i naturen, eller använd vanliga flytande färger. Studera olika grottmålningar som inspiration.
- Hur fungerar en dator? Kanske finns det en gammal dator på skolan som är kasserad? Plocka isär och se vilka komponenter en dator (hårddisk) består av.
- Ta reda på hur olika kommunikationshjälpmedel har sett ut genom tiderna. Vem uppfann dem? Hur fungerade de från början? Hur har de utvecklats? Till exempel pennan, pappret, boken, telefonen, radion, datorn (som faktiskt uppfanns redan på 1600-talet!) kanske även färdmedel som cykeln, bilen, tåget, båten, motorn etc.

5. MODETS HISTORIA

DISKUSSIONSFRÅGOR

- Varför har vi kläder?
- Vad har bestämt hur modet ska vara genom tiderna?
(före filmen – efter filmen)
- Hur påverkar historien vad vi har för kläder – utgå från tidslinjen.
- Vad är mode?
- Vad är en uniform?
- Finns det olika sorters uniformer? – officiella, inofficiella (kopplade till social tillhörighet, musikstil, gäng osv)
- Vad signalerar olika kläder?
- Skoluniform - för eller emot? Varför?
- Vem bestämmer vad just DU ska ha på dig?
(föräldrar, vänner, designer, grupptillhörighet, du själv?)

Efter att ni har sett avsnittet finns det **ARBETSBLAD** till eleverna att arbeta med, enskilt eller i par/grupp.

LITE TIPS OCH IDÉER

- Arbeta ämnesövergripande med bild, svenska, historia, slöjd och skapa ett levande historiskt perspektiv över kläder genom tiderna. Avsluta med modevisning och utställning av texter och klädskisser.
- Jämför material och användningsområden för olika kläder inom olika epoker.
- Maskeradbal - inte bara för 1700-talet. Ge i uppgift att inför en klassammankomst ha tagit reda på specifika frågor om klädstil, material etc. från olika epoker. Alla kommer till redovisningen/festen klädda utifrån sitt arbete med den specifika epoken.
- Vill man jobba mer med just olika historiska klädedräkter kan man besöka följande hemsidor:
<http://www.alternativ.se/histvarld/>
<http://www.handelsgillet.se/>

6. DÖDENS HISTORIA

DISKUSSIONSFRÅGOR

- Vad händer i kroppen när någon dör?
- Hur kommer det sig att så många är lite rädda för döden?
- Vad händer efter döden?
- Har du varit på en begravning?
- Hur gick det till på en den? Präst, blommor, kista, grav osv.
- Finns det olika sorters begravningar för olika religioner?
- Hur lång var medellivslängden för kvinnor och män på medeltiden?
(Enligt News-medical.net var den förväntade livslängden ca 30 år, men om man överlevde sin 21-årsdag så ökade medellivslängden till mellan 35-45 år)
- Hur lång är medellivslängden för kvinnor och män idag?
(Enligt Socialstyrelsens rapport 2013 gäller följande: År 2011 var medellivslängden 83,7 år för kvinnor och 79,8 år för män.)
- Varför är det så pass stor skillnad i hur länge man levde förr och nu?
(hög barnadödlighet, sjukdomar, sämre kost, sämre livsvillkor, pesten, krig etc.)

Efter att ni har sett avsnittet finns det **ARBETSBLAD** till eleverna att arbeta med, enskilt eller i par/grupp.

TIPS OCH IDÉER

- Jämför medellivslängder idag i olika länder/världsdelar. Varför är det så pass stor skillnad?
- Bygg modeller av olika sorters gravar genom historien. Koppla dem till tidslinjen.
- Ta reda på hur man begraver människor inom olika religioner.
- Hur går en vanlig begravning till här i Sverige? Gör ett studiebesök i en kyrka.
- Hur firar man de döda? Det finns inom flera religioner, även inom kristendomen till exempel Alla helgons dag. Ta reda på mer om hur man hedrar sina döda runt om i världen.
- Jämför olika tiders syn på livet efter döden.
- Hur benämner vi de som har dött? Läs dödsannonsernas dikter, bilder, hälsningar. Skapa alternativa dödsannonser.